

Møte fredag den 30. mars kl. 11.50

President: J o r u n n R i n g s t a d

D a g s o r d e n (nr. 28):

1. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i konsesjonsloven og odelsloven m.v. (opphevelse av forkjøpsrett og heving av arealgrenser) (Innst. O. nr. 61 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 33 (2000-2001))
2. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i konsesjonsloven og odelsloven m.v. (opphevelse av forkjøpsrett og heving av arealgrenser) (Innst. O. nr. 61 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 33 (2000-2001))

Presidenten: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 1 time og 10 minutt, og at taletida blir fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 25 minutt, Kristeleg Folkeparti 10 minutt, Høgre 10 minutt, Framstegspartiet 5 minutt, Senterpartiet 5 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Venstre 5 minutt og representanten Bastesen 5 minutt. I tillegg foreslår presidenten at ein av dei uavhengige representantane får ei taletid på inntil 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje blir gitt høve til replikkordskifte etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Ansgar Gabrielsen (H) (ordfører for saken): Den saken vi har til behandling i dag, er en oppfølging av landbruksmeldingen som vi behandlet for et års tid siden. De som husker så langt tilbake, vil huske at Arbeiderpartiet og sentrum stod sammen om, så vidt jeg husker, hver bokstav og hvert punktum i den innstillingen. Det som siden har skjedd generelt innenfor landbrukspolitikken, har de partiene selv beskrevet på en grei måte, både i ord og gjerning.

Det som er til behandling i dag, er Ot.prp. nr. 33. Det er tre hovedelementer i konsesjonsloven og odelsloven som er til behandling. Det ene går på opphevelse av statens forkjøpsrett. Det andre er skjerping av boplikten på konsesjonsbelagte eiendommer, og det er heving av arealgrenser som utløser konsesjonsplikt. Regjeringen vil få flertall for to av disse tre punktene. Innstillingen viser at Regjeringen ikke får tilslutning til å skjerpe boplikten så kraftig som det er foreslått av statsråd Hanssen.

Konsesjonsloven ble innført i 1974. Det er ingen tvil om at konsesjonsloven har skapt mye – jeg vil si unødig – trøbbel både for folk som har vært kjøpere og selgere. Jeg synes det er vanskelig å finne god dokumentasjon på at konsesjonsloven har vært til gagn eller velsignelse for bygdene. Det er vel snarere tvert imot. Men det har vært

mye god mat for advokater og byråkrater. Derom hersker det i hvert fall ingen tvil.

De endringene som har vært foretatt siden 1974, har, så vidt jeg kan se, nærmest uten unntak vært i det man kan kalle liberaliserende retning. I så måte er det et utviklingsbrudd når Regjeringen foreslo en kraftig skjerping av boplikten. Man foreslo å skjerpe kravet om plikt til å bo, fra ca. halve året på eiendommen til 70 pst. Men som sagt, stortingsflertallet har på en nødvendig måte korrigert den villfarelsen som var nedfelt i proposisjonen.

Det første punktet som jeg skal si noen få ord om, er knyttet til opphevelse av statens forkjøpsrett. Fra Høyres side er vi selvfølgelig glad for det faktum at stortingsflertallet nå enstemmig slutter seg til at statens forkjøpsrett skal opphøre. Det er nesten underlig å tenke på at vi i dette landet i 27 år har hatt en situasjon der staten har hatt en de facto forkjøpsrett til all eiendom som er på salg, og som er fra fem dekar og større. Jeg kan ikke karakterisere det som noe annet enn at her har det vært mye unødig inngripen i privat eiendomsrett. Det er heller ingen tvil om at det på vesentlige punkter har stridd mot folks rettsbevissthet. Derfor er jeg veldig glad for at en enstemmig komite sier:

«Som det fremgår av proposisjonen oppfattes forkjøpsretten som et unødig inngripende og til dels urimelig virkemiddel. I tillegg til å stride mot folks rettsbevissthet og undergrave den private eiendomsrett mener komiteen statens forkjøpsrett har vært til skade for bosetting i distriktene.»

Det gikk altså 27 år før man oppfattet dette, men bedre sent enn aldri.

Kostnadene knyttet til statlig forkjøpsrett har vi fått dokumentert gjennom utredninger gjort ved Landbruks-høyskolen på Ås, som viste at når man skal velte kostnadene som påløper i forbindelse med å vurdere alle statlige forkjøps saker, over på de sakene hvor man foretar statlige forkjøp, blir det faktisk 500 000 kr pr. sak. Gjennomsnittsverdien av de eiendommene hvor staten har brukt forkjøpsretten sin, er 400 000 kr. Det betyr at vi i løpet av de 27 årene har brukt hundretalls millioner på å saksbehandle statlige forkjøp, som ikke har hjulpet på strukturen i norsk landbruk, men som har skapt mye vondt blod på bygda. Derfor er det som sagt veldig bra at vi i dag opphever statens forkjøpsrett.

Det er imidlertid betenkelig det som stortingsflertallet, ved Arbeiderpartiet og sentrum, gjør som en slags erstatning for at man opphever statens forkjøpsrett. Man sier at konsesjonsbehandling skal være et alternativ til forkjøpsrett. Stortingsflertallet forutsetter «at mulighetene til å avslå konsesjon blir styrket». Stortingsflertallet legger altså i dag opp til at man som et alternativ til statens forkjøpsrett skal kunne avslå konsesjoner i langt større grad enn hva som er tilfelle i dag.

Et annet vesentlig punkt i den innstillingen som vi i dag har til behandling, og som det er bred enighet om i komiteen, er punktet om endring av arealgrensene. Det er slik at stortingsflertallet i dag firedobler arealet, fra 5 dekar til 20 dekar, for eiendommer som skal være omfattet av konsesjon. Fra Høyres side gjentar vi vårt forslag som

vi har hatt lenge, og som er i tråd med det Næringslovutvalget foreslo, nemlig at det kun på eiendommer som er større enn 50 dekar, skal være nødvendig med konsesjon.

Det punktet i proposisjonen som Regjeringen ikke får flertall for, går på innholdet i boplikten, kan man vel si. Det har vært slik at forvaltningen har fulgt lov om folkeregister, som innebærer at der man bor ca. halve året, har man sin bolig, og der skal man beskattes – og det er tilstrekkelig for å oppfylle boplikten. Der hadde Regjeringen foreslått 70 pst. Jeg holdt på å si: Nærmest av naturlige grunner har stortingsflertallet sørget for å parkere den saken. Det blir likevel en skjerpning ved det som nå legges inn.

Jeg kan ikke si annet enn at jeg reagerer når jeg leser merknadene som går på endring av boplikten, der flertallet, som består av Arbeiderpartiet og sentrum, sier:

«Flertallet mener at bolyst» – jeg gjentar – bolyst «og forvaltningsglede er viktige forutsetninger for at jordbruksnæringen skal makte å øke verdiskapinga i jordbruksbygdene og sikre bosettingen.»

Da føler jeg at fremdeles er det et ikke uvesentlig innslag av drømmerier og bonderomantikk knyttet til det å bo på bygdene. Men hvis man vil annonsere eiendommer til salg for folk med stor forvaltningsglede og bolyst, så gjerne for meg. Det som jeg synes er litt underlig at ikke stortingsflertallet og de andre partiene kan være med på, er å få Regjeringen til å gjennomføre en uavhengig undersøkelse av bopliktens faktiske betydning. I innstillingen, i forskningsmiljøet og i landbruksmiljøet er det stor uenighet om virkningen av denne begrensningen av fri omsetning av eiendom. Jeg synes det hadde vært naturlig om stortingsflertallet hadde mannet seg opp til å si at det er viktig å få en skikkelig gjennomgang av dette for å se om det er slik som vi tror det er, at denne boplikten er veldig viktig for bosettingen på norske bygder, når det foreligger sammenlignende studier som viser det stikk motsatte. Det er imidlertid en sak man kan komme tilbake til siden, og den muligheten har jeg tenkt å benytte senere i vår kanskje.

Når det gjelder fritak for boplikt, legges det opp til en kraftig skjerpning fra flertallets side i innstillingen. Et mindretall, som består av sentrumspartiene, går enda lenger, når de sier:

«Etter disse medlemmers syn skal fritak for boplikten bare gies unntaksvis.»

Det betyr i realiteten at flere tusen som i dag får innvilget fritak, nå ikke skal få det. Det er slik at 93 pst. av søknadene om fritak blir innvilget. Jeg kan ikke forstå hvorfor ikke sentrumspartiene kan stole på det lokale skjønnet som kommunene er tillagt for å vurdere fritak for boplikt. Jeg kan ikke se at det er noe stort problem knyttet til at det i enkelte kommuner er en annen holdning enn i andre kommuner, for dette er svært ulikt.

Det vi i tillegg har sett i det siste, er en del eksempler på at ektepar får boplikt på to eiendommer. Det burde være en selvfølge at slike ting renskes ut. Når folk har odel på to eiendommer, kan man i rettferdighetens navn ikke forlange at de skal bo to steder. Det bør selv landbruksbyråkratiet greie å forstå. I den grad de skulle forstå

det, håper jeg de greier å skrive en proposisjon som statsråden kan fremme, så vi slipper alle disse enkeltsakene som fremstår som rene Molbo-eventyr fra den landbrukspolitiske hverdag.

Erling Brandsnes (A): Arbeiderpartiets standpunkt i denne saken som angår endringer i konsesjonsloven og odelsloven, er i hovedsak bygd på tre forhold: Det første er behandlingen av St.meld. nr. 19 for 1999-2000, Om norsk landbruk og matproduksjon. Det andre er Regjeringens program for fornyelse og forenkling av offentlig sektor. Det tredje er hensynet til lokal innflytelse og engasjement.

I St.meld. nr. 19 ble spørsmål rundt eierskap og drift av landbrukseiendommer berørt, og det ble foreslått en rekke endringer. Disse endringene sluttet Stortinget seg til. Til grunn for dette ligger ønsket om å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og et landbruk som gir et stort bidrag til bosetting og sysselsetting. Dessuten er det lagt vekt på verdien av et lokalt eierskap til naturressursene som kan bidra til vitalitet og langsiktig planlegging i lokalsamfunnet.

Forkjøpsretten blir med denne behandlingen opphevet i sin helhet. De siste årene har det vært en gradvis nedgang i bruk av statens forkjøpsrett, ned til 15 saker i 1999. Det er begrenset hva som er oppnådd i form av endret bruksstruktur ved forkjøp. De fleste høringsinstanser har også gått inn for at forkjøpsretten blir opphevet. Imidlertid har en merket seg at de som representerer friluftinteressene, har vært kritiske til dette.

En forutsetter at landbruksmyndighetene inntar en mer aktiv rolle ved salg av landbrukseiendommer, slik at gode og naturlige løsninger kan oppnås frivillig. Det finnes en rekke eksempler på at en slik aktiv rolle ved omsetning av landbrukseiendommer har kommet alle parter til gode.

Hensynet til bosetting blir nå eksplisitt nevnt i formålet til konsesjonsloven § 1. Dette betyr at ingen kan reise tvil om bosetting er et relevant moment eller ikke ved avgjørelse av saker etter konsesjonsloven. Endringene vil gi rammer for en strengere håndheving av reglene om boplikt. Det er også viktig at det legges til rette for løsninger hvor det foretas en forsvarlig balanse mellom hensynet til bosetting og mulighetene for å skaffe seg inntekt enten fra eiendommen eller fra annen virksomhet.

Når Arbeiderpartiet i sine merknader ikke vil legge for mange eller strenge føringer for behandling av slike saker, er det nettopp av hensyn til lokale myndigheter og det lokale demokratiet. Vi ønsker å legge vekt på at lokaldemokratiet har et handlingsrom innenfor gitte rammer, og at avgjørelser som skal tas lokalt, ikke skal gis så sterke føringer at dette handlingsrommet blir altfor snevert. Dette er i tråd med Regjeringens arbeid for fornyelse av offentlig sektor.

Arbeiderpartiet har gått imot det opprinnelige forslaget i proposisjonen om å knytte boplikten til at eier skulle oppholde seg på eiendommen i 70 pst. av tiden. I første rekke har vår begrunnelse vært at vi ikke må lage regler som vanskelig kan kontrolleres, og som også kan bli

gjenstand for en strid og diskusjon om presenter. Slike tvister ville kunne ha gitt et negativt inntrykk av Bygde-Norge. Derfor mener vi at det foreliggende forslaget, som følger reglene for folkeregistrering, er det enklaste og beste for oppfølging av lokale myndigheter. Dette vil være godt i tråd med Regjeringens mål om å bruke mindre penger og tid til kontroll og administrasjon, og mer til direkte tjenesteyting for befolkningen.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 19 ble det lagt til grunn at en ønsket et endret omsetningsmønster av små landbrukseiendommer. Et flertall foreslo å heve arealgrensene i konsesjonsloven og odelsloven til 20 dekar for å oppnå en økt omsetning av eiendommer. Det er verdt å merke seg at selv om en innenfor denne grensen vil få konsesjonsfrihet, gjelder fortsatt jordloven § 8, slik at jordbruksareal som kan gi grunnlag for lønnsom drift, skal holdes i hevd. Der eier selv ikke vil drive jorda, kan dette løses ved at arealet stilles til disposisjon for aktive brukere i området.

Heving av arealgrensen til 20 dekar må en se i sammenheng med mulighetene for skjerpning av boplikten. Det er reist særlige spørsmål ved heving av arealgrensen i odelsloven. Særlig er dette knyttet til § 2 andre ledd, der det sies at en ren skogeiendom med areal under 100 dekar ikke er odlingsjord. En forutsetter at Odelslovutvalget, som vil bli nedsatt, går nærmere inn i dette spørsmålet, og at det blir en avklaring gjennom dette arbeidet om eventuelt ny arealgrense.

Totalt sett vil lovendringene føre til forenklinger. Dette vil igjen bety mindre administrasjon og lavere økonomiske utgifter. Endringene i arealgrensene vil føre til at det blir færre odelseiendommer, som igjen vil føre til færre odelsløsningssaker og mindre arbeid for domstolene. Alt dette er i tråd med Regjeringens arbeid med forenklinger i offentlig sektor og redusert tid til administrasjon.

Jon Lilletun (KrF): Sjølv om det ikkje høyrer til dagsordenen, vil eg starte med å gratulere statsråden med eit sakleg, godt gjennomarbeidd standpunkt når det gjeld fornyinga av importforbodet som kom i går. Eg vil gje honnør for at han ikkje har gjeve etter for presset frå EU, og at han står på å følgje dei faglege råda. Eg og Kristeleg Folkeparti har kome med kritikk når vi har synst det har vore grunn til det, men eg synest også det er grunn til å gje ros når det er grunn til det.

Dei lovendringane vi gjennomfører i dag, er ei oppfølging av det fleirtalet gav uttrykk for i fjor vår, då Stortinget handsama St.meld. nr. 19 for 1999-2000, Om norsk landbruk og matproduksjon. Endringane dreier seg om eigarskap, drift og busetjing på landbrukseiendomar.

Den statlege forkjopsretten vert fjerna. Forkjopsretten har, som det også har vore sagt før, ført til ei rekkje vanskelege saker og er ikkje lenger eit viktig verkemiddel for å oppnå ein ynskt bruksstruktur.

Trass i at ein tek vekk forkjopsretten, er ikkje det jamgodt med at vi ikkje lenger har verkemiddel for å påverke utviklinga i bruksstruktur og busetnad. Fleirtalet i komiteen legg vekt på at høve til å nekte konsesjon vert styrkt, men på ein måte som tek omsyn til at det skal leggjast

meir vekt på busetjing enn før. Der kjøparen har bulyst og vil flytte til eigedommen og forvalte den, skal det leggast stor vekt på prinsippet om avtalefridom.

Landbruket har ei viktig rolle for å halde oppe hovudtrekka i busetjingsmønsteret. I mange bygdesamfunn er landbruket og aktivitet knytt til landbruket heilt avgjerande for busetjinga. Dette er ei av de mange viktige oppgåvene for det multifunksjonelle landbruket. Det er eit mål å sikre lokal eigarskap og busetjing i bygdene, der ressursforvaltning og langsiktigheit er til stades i næringa. Det er urovekkjande når halvparten av landbrukseiendommene i enkelte kommunar er eigd av folk som bur utanfor kommunen.

Landbrukseiendomar er attraktive som bustad. Dette er ein ressurs lokalsamfunna må nytte med omsyn til å trekkje til seg verksemder og arbeidskraft med kompetanse. Høve til arbeid utanom bruket vil styrkje bruket si rolle som bustad. Dei mindre einingane vil likevel ha for liten verdi og for lite potensial for inntekt til at dette aleine kan trekkje til seg nye eigarar. Kristeleg Folkeparti meiner at det er positivt at omsynet til busetjinga no vert teke med i § 1 i konsesjonslova.

Det er viktig at innhaldet i buplikta er avklart. Regjeringa sitt forslag var eit krav om at ein skal overnatte på garden 70 pst. av nettene, med nokre unntak. Saman med Arbeidarpartiet har sentrumspartia mjuka noko opp i dette kravet. Vi har valt ei enklare ordning. Hovudregelen vert at det er krava til registrering av bustad i Folkeregisteret som gjeld, men med høve til særordning for dei som overnattar på bruket meir enn 50 pst. av nettene, men har adresse i Folkeregisteret saman med familien på ein annan stad. Difor har vi noko endra forslag til lovendring både i konsesjonslova og i odelslova. Dette er ikkje fordi vi ikkje er einige i intensjonen i det som var framlegget frå Regjeringa, men fordi at praktiseringa av det ikkje skal føre til at vi svekkjer det som var intensjonen. Og eg trur vi har kome fram til eit godt forslag her.

På eitt punkt har vi frå sentrumspartia si side ikkje vorte einige med Arbeidarpartiet. Det gjeld trongen for tydelege reglar om kva det inneber å eige ein landbrukseiendom, og at det skal verte vanskelegare å få fritak for buplikta både i samband med konsesjonssøknaden og i ettertid. Vi meiner fritak for buplikta berre skal gjevast unntaksvis. Ei slik streng praktisering krev klare reglar og kriterium for at dei skal vere føreseielege, utan at ein skal ta vekk høvet til å bruke lokalt skjønn. Vi meiner høve til inntekt utanom bruket er noko det må leggjast vekt på.

Då Stortinget handsama St.meld. nr. 19, la eit fleirtal til grunn at det må leggjast til rette for eit endra mønster i omsetjinga av landbrukseiendomar. For slike eiendomar er bustadfunksjonen ofte langt viktigare enn landbruksdrifta. Endringa i arealgrensene i konsesjonslova og odelslova legg til rette for at eigedomar under 20 dekar i langt større grad kan omsetjast som bustad i staden for som landbrukseiendom. Samstundes er det viktig å understreke, slik det framgår av proposisjonen, at eit av kriteria for konsesjonsfridom ved erverv av jordbrukseiendom er at ein skal halde jorda i hevd.

Eg vonar at dei endringane vi gjennomfører i lova i dag, vil slå positivt ut for mange lokalsamfunn. Ei lang rekke eigedommar vert no tilgjengelege som bustad – dersom dagens eigar er villig til å selje.

Øystein Hedstrøm (Frp): Fremskrittspartiet skiller seg fra de fleste øvrige partier i synet på lovgivning på dette området som Stortinget i dag behandler. Vi ønsker ikke at myndighetene skal ha en bevisst politikk med omfattende reguleringer når det gjelder konsesjons- og odelslovgivning. Det er i dag en altfor restriktiv lovgivning som gjelder landbrukseiendommene. Dette innebærer en trussel mot den enkeltes rett til fritt å eie og råde over egen eiendom. Vi vil fjerne de fleste av disse restriksjonene, bl.a. når det dreier seg om salg av jord- og skogbrukseiendommer. Boplikten i odels- og konsesjonsloven bør også fjernes i sin nåværende form. Vi mener den enkelte gårdbruker må få den nødvendige frihet til å bestemme utnyttelsen av egen jord og foreta investeringer deretter.

Så tidlig som i 1990 fremmet Fremskrittspartiet et forslag om å oppheve lov om konsesjon og om forkjøpsrett for det offentlige ved erverv av fast eiendom. Dette er fulgt opp med liknende forslag ved behandlingen av forslag til ny jordlov og endringer i bo- og drivepliktsbestemmelsene etter odels- og konsesjonsloven.

Slik vi ser det, innebærer dagens konsesjonslovgivning i prinsippet en klar tilsidesettelse av eiendomsretten. Dette er svært betenkelig fordi eiendomsretten er en av de mest fundamentale bærebjelker i vårt demokrati, samtidig som den representerer den beste garantien for å oppnå en riktig nasjonal ressursforvaltning.

Konsesjonsloven skal i henhold til sin formålsparagraf tilgodese et behov for regulering av og kontroll med omsetningen av fast eiendom. Dette regulerings- og kontrollsystemet har nok lyktes med å holde prisene kunstig lave på en del eiendommer, men fordi loven medfører utvekster særlig ved anvendelse i bynære områder, har den stimulert og delvis fremtvunget betalingsformer under bordet.

Konsesjonsloven er snart 27 år, og mye har forandret seg i samfunnet ellers. Vi har sett at reguleringen har medført lave priser og forgubbing i eierskapet til norske jord- og skogbrukseiendommer. 20 pst. av disse eiendommene besittes av mennesker over 60 år. Ikke nok med at de eldre sitter med eiendommene: dødsbo eier en stor del av norske gårdsbruk. I Nordland eier dødsbo 10 pst. av landbrukseiendommene, og det er høye tall også ellers i landet. Slik er det fordi det koster lite å sitte med eiendommene, og fordi man ikke får noe igjen for å selge dem på grunn av prisreguleringene. Veier, bygninger og tekniske anlegg settes ikke i stand når man ikke får igjen kapitalen som investeres. Dette er svært uheldig og kan bl.a. føre til at skogen ikke drives som den burde. Derfor må denne loven oppheves, slik at lav pris og forgubbing i eierskapet kan avløses av mulighetene for høyere priser, mer effektiv ressursbruk og flere bosatte på landet.

Vi forstår ikke at det skal være så vanskelig å komme noe lenger på dette området. Hvorfor kan ikke kjøper og

selger selv få bestemme prisen ved omsetning av landbrukseiendommer? Vi trenger ikke et prisforstanderskap til å avgjøre spørsmålet. Hvis kjøper og selger blir enige om prisen, så handler de. Slik er det når en kjøper en bil eller en bolig, og for det meste av annen næringsvirksomhet. Derfor bør markedsprisen legges til grunn også for landbrukseiendommer, mener vi.

Det er lite som tyder på at konsesjonsloven vil være et tjenlig redskap til å fremme en fornuftig ressursutnyttelse i en helhetlig landbrukspolitikk enten vi liker det eller ikke. De selvstendig næringsdrivende i matvareproduksjonsbransjen vil i tiden fremover bli tvunget til å ta et større ansvar for egen inntekt. Derfor burde man legge forholdene til rette fremfor å tviholde på et lite hensiktsmessig lovverk. Dette kan gjøres gjennom å redusere omfanget av de reguleringer som hindrer landbruket i å være rasjonelt og effektivt, og jord- og konsesjonslovgivningen står sentralt i dette.

Konsesjonsloven gir embetsverk og byråkrati hjemmel til aktivt å omstøte individets valg med hensyn til erverv og utnyttelse av egen eiendom. Men mye har endret seg siden loven kom. Da var kommunenes reguleringsplaner ofte uferdige. Dagens situasjon er den motsatte. Stort sett over hele landet finnes gjennomarbeidede reguleringsplaner. Gjennom disse planene har samfunnet tilnærmet full kontroll med disponeringen av grunnarealene. Derfor mener vi loven kan avskaffes i sin helhet, men det offentlige bør gis en hjemmel til å gripe inn når sterke samfunnsmessige hensyn tilsier det.

Så noen ord om boplikten. I det moderne samfunn har kravet til arbeidskraftens mobilitet økt. For noen er det ikke mulig å skaffe seg arbeid på det stedet de er født og oppvokst. De som forsøker å finne en løsning ved å overta gården og ikke innfrir boplikten, blir straffet. De har ikke gjort noe kriminelt, men de mister eiendommen uten at det gis full erstatning. Landbrukspolitikken synes å være i strid med grunnleggende prinsipper om menneskelige rettigheter og friheter. I Menneskerettighetserklæringen heter det:

«Ingen må vilkårlig fratras sin eiendom.»

Og i en annen artikkel i Menneskerettighetserklæringen står det:

«Enhver har rett til å bevege seg fritt og til fritt å velge oppholdssted innenfor en stats grenser.»

Bøndenes frihet er sterkt begrenset i Norge. Det burde være et rimelig krav at de som vil tvinge enkeltindivider, må dokumentere at det er nødvendig. Fremskrittspartiet konstaterer at departementet ikke kan dokumentere at boplikten har en særlig positiv effekt på bosettingen, nærings- og samfunnsutvikling i distriktene ei heller. Slik vi ser det, er bygdens problem mangel på arbeidsplasser og nyskaping, men det skapes ikke flere arbeidsplasser i landbruket ved personlig boplikt. I landbruket er overproduksjon og overkapasitet det største problemet. Ønsker en virkelig å styrke bosettingen i bygdene, er det mer effektivt å fjerne den personlige boplikten og ta bort reguleringen av eiendomsprisene. Høyere eiendomspriser vil føre til mer salg og utleie av boligene på gårdsbruk. Med andre ord: Vi må få til en vridning bort fra

reguleringer og over til tillit til individet og markedet. Det er grunn til å understreke at boplikt kan bidra til å redusere aktiviteten på gårdsbrukene og svekke rekrutteringen blant den mest kreative og initiativrike ungdommen.

Vi mener det er et stort behov for å fjerne en del gammel vanetenkning og noen hellige kuer i landbrukspolitikken, og fri prisdannelse på landbrukseiendommer, bortfall av boplikt og konsesjonsbegrensninger vil være viktige virkemidler for å gi nytt liv i distriktene. Vi har forståelse for at andre partier trenger mer tid før de er villig til å åpne for full liberalisering på dette området, men vi hadde håpet det kunne være mulig å samle et flertall bak forslag som hadde gått lenger enn dagens innstilling bærer bud om.

Jeg vil ta opp forslag nr. 5 på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Knudsen.

Presidenten: Øystein Hedstrøm har teke opp det forslaget han refererte til.

Morten Lund (Sp) (komiteens leder): Senterpartiet har ikke vært pådrivere for å heve arealgrensene i konsesjonsloven og odelsloven. Vi er sterkt opptatt av å sikre fast bosetting på alle bruk, og har tro på at bruk på 5-10 dekar kan bli attraktive boplasser for stadig flere. Flere av disse vil nå fram i konkurranse med de mange som ønsker å kjøpe for fritidsformål, når det knyttes boplikt til et kjøp.

Ved fjorårets behandling av landbruksmeldingen var Senterpartiet opptatt av å sikre et bredt flertall for en landbrukspolitikk med gode og forutsigbare rammevilkår for landbruket. Med den bakgrunn aksepterte Senterpartiet økte arealgrenser i konsesjonsloven og odelsloven under den klare forutsetning at en streng praktisering av boplikten skulle lovfestes. En videreføring av kommunenes rett til å innføre lågere arealgrense enn lovens krav var en annen forutsetning.

En motvillig aksept av økte arealgrenser ble satt opp mot andre viktige spørsmål, der en enighet med Arbeiderpartiet ble ansett nødvendig. Dette gjaldt framfor alt en klar inntektsmålsetting, nemlig at

«det må føres en aktiv landbrukspolitikk som sikrer aktive utøvere i jordbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper i samfunnet».

Det ble resultatet. Et annet viktig siktemål for en bred enighet gjaldt den framtidige bruksstrukturen. Flertallet ble enige om langt bedre vilkår for de mindre bruk og kombinasjonsbrukene – som utgjør 80 pst. av antall bruk – enn det en enighet mellom Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet ville gitt.

Konsesjonsbehandling med vilkår om å bosette seg fast har vi tro på som et offentlig virkemiddel. Det har ikke vært effektivt fordi så mange har fått unntak fra boplikten. Nå blir det færre bruk som omfattes av konsesjonsplikten, men det skal gis færre unntak fra boplikten. Det er avgjørende at ankeorganet på fylkesplan ikke uttaler denne innskjerpingen ved å innvilge unntak der man lokalt har blitt enige om en streng praksis. Det er det som har skjedd nå.

Senterpartiet håper at enda flere kommuner vil innføre en lågere konsesjonsgrense enn det som nå blir lovens krav. Det er i dag over 70 kommuner som har innført såkalt 0-grense ved konsesjonsbehandling for hele eller deler av kommunen.

En stor bekymring knyttet til det å heve arealgrensene er den antatte virkningen på eiendomsprisene. Når flere småbruk nå kan omsettes uten krav om konsesjon og derved til markedspris, vil prisene på disse bli høyere enn det vanlig jordbruksdrift kan forsvare endog for bruk som er betydelig større. Dette kan bl.a. i sin tur medføre stort press mot å selge unna areal som overstiger 20 dekar. En uheldig oppdeling av arealer kan bli resultatet. Hvor langt oppover i arealgruppene en slik prisseffekt vil merkes, er ikke utredet. Det synes åpenbart at den økonomiske situasjon i landbruket ikke er slik at det er plass for økte kapitalkostnader som følge av økt pris ved overtakelse.

Det mest gledelige i de endringer som nå lovfestes, er bortfallet av statens forkjøpsrett. Ordningen har medført mange konflikter og problemer uten at de samfunnsmessige fordeler har vært store. Det bør etter denne behandling bli svært sjelden at prinsippet om å respektere avtalefriheten ikke blir lagt til grunn. Der det offentlige har behov for areal, bør det tilbys så høy pris at salget skjer frivillig. Ekspropriering oppfattes som ærligere enn å gripe inn i inngåtte avtaler.

Senterpartiet er opptatt av at det ikke innføres en praksis med utstrakt nekting av konsesjon som erstatning for forkjøpsretten som nå avskaffes. Det må legges til grunn at frivillige avtaler som aksepterer krav om fast bosetting, er den beste sikring av bosettingen. Å avslå konsesjon i et omfang som kan bidra til en endret bruksstruktur, er helt ulogisk når det samtidig bevilges betydelige beløp til tilleggsaktiviteter og nisjeproduksjoner som ikke på noe vis krever stort innmarksareal. Med tanke på å bidra til nyskaping i og i tilknytning til landbruket vil det være mest positivt å ønske velkommen alle som vil bo fast av fri vilje.

Ved heving av arealgrensene for konsesjonsfrihet bortfaller muligheten til å stille krav om driveplikt til mange små arealer. Det er da jordlovens vanhevdparagraf som gjenstår til bruk i slike tilfeller. Den må trolig gjøres mer operativ for å hindre at god jord gror igjen.

Høyre, Fremskrittspartiet og Terje Knudsen vil heve arealgrensene til 50 dekar for å øke utbudet av jordbrukseiendommer. Eiendommene vil derved øke sin verdi som panteobjekter, sies det. Det vil kunne tas opp mer lån. Hva som i neste omgang skal gi inntekt for å betale de mye større lån, sies det ikke noe om i den anledning. I andre dokumenter er det nedfelt at de små brukene etter disse partiers oppskrift skal få mindre inntekt av sin jordbruksdrift. Så er det vel de ekstra bokvalitetene som skal lokke til seg folk med annen inntekt – folk som ville holdt seg unna om ekle krav om å bo fast og holde jorda i hevd fulgte med på kjøpet. Det er å håpe at disse partiene ikke får økt innflytelse på norsk landbrukspolitikk.

Leif Helge Kongshaug (V): Målet om et aktivt landbruk i alle deler av landet er en del av den brede distrikts-

politikken der siktemålet er å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Alle landbrukseiendommer med bolighus kan ha en funksjon knyttet til bosetting i bygdene. Etter Venstres mening er det riktig politikk å utforme de landbrukspolitiske virkemidlene slik at de bidrar til bosetting og levende bygder.

Da landbruksmeldingen ble behandlet, ble det lagt føringer for endringer i en del juridiske virkemidler i arealforvaltningen, det være seg forkjøpsretten, odels- og konsesjonslovgivningen og endringer i boplikten. Det er viktig å ha et rammeverk som best mulig sikrer at våre jordressurser blir holdt i hevd, som sikrer vår egen matproduksjon både i mengde, kvalitet og trygghet, og der det tas hensyn til at det er viktig for bosettingen og levende bygder at landbrukseiendommer blir bebodd. Dette gjelder selv om ikke driftsenheten i seg selv gir stor nok inntekt til å leve av.

Det er store grupper mennesker som ser verdien av å bo på en gård og drive en landbrukseiendom i kombinasjon med andre yrker. Det må legges opp til et rammeverk og en jordbrukspolitikk som stimulerer til det. Ensidig fokus på større og større enheter er ikke rette veien å gå for en norsk jordbrukspolitikk som også skal stimulere til levende bygder, livskraftige lokalsamfunn og motvirke en bosetting som går i distriktenes disfavør.

Det er bred enighet om å oppheve det offentlige forkjøpsrett etter konsesjonsloven. Forkjøpsretten har i den grad den har vært benyttet, medført betydelige administrative oppgaver og en opplevelse av en komplisert saksbehandling for berørte parter. Å fjerne forkjøpsretten er et godt bidrag for et enklere Norge. Men det viktigste er derimot at ordningen med statlig forkjøpsrett vektla for lite den verdien landbrukseiendommer har som bosted og utgangspunkt for alternativ næringsvirksomhet, gjerne i kombinasjon med jordbruk. Videre viste ordningen liten respekt for den private eiendomsretten og for inngåtte kjøps- og salgssavtaler mellom private. Venstre er glad for at det i dag blir lagt opp til at ordningen med statlig forkjøpsrett blir tatt vekk.

Når det gjelder merknaden fra Høyre, Fremskrittspartiet og representanten Terje Knudsen om at adgangen til å skille ut boenheter fra landbruksarealer skal styrkes, har Venstre sansen for det og håper at et fornuftig skjønn blir lagt til grunn i den enkelte lokale sak. Men det som må vektlegges sterkt i slike saker, er den åpenbare faren for framtidige konflikter mellom dem som bor tett innpå et landbruksareal, og de næringsdrivende som nytter arealet både til gjødselsspredning og beiting, og til øvrig landbruksdrift. Det er mange eksempler på slike konflikter på grunn av manglende forståelse for hva det innebærer å ha en tomt og bo tett innpå et aktivt drevet landbruksareal.

Når det gjelder boplikten – endringer i kriteriene for fritak – er det viktig å huske landbrukets multifunksjonelle rolle. De store mulighetene som finnes som følge av ny teknologi og nye kommunikasjonsløsninger bør styrke attraktiviteten ved å kunne bo på og eventuelt drive en landbrukseiendom, og kombinere det med annen næringsvirksomhet.

Den nye tids løsninger og muligheter åpner for tilflytting til jordbrukseiendommer for mennesker med nye ideer og kompetanse. Det er viktig å ha et rammeverk som gir muligheter for nettopp dette.

Hva innholdet i boplikten angår, er den enkleste og beste måten å følge lov om folkeregistrering. Venstre er glad for at flertallet i komiteen legger opp til en så enkel praktisering som mulig.

Når det gjelder fritak for boplikten, er selvfølgelig jordbrukseiendommens avkastningsevne viktig, men det er også viktig å se på mulighetene for arbeid i det lokale arbeidsmarkedet for øvrig. Her kommer også pendleravstander inn. I dag er det mulig å få fritak for boplikt dersom en driver flere eiendommer i samme kommune. Venstre vil poengtere at her må en vise praktisk skjønn i forhold til kommunegrenser. En må heller se på avstanden mellom de eiendommene som drives, enn å se på om en passerer en kommunegrense eller ikke. En kommunegrense markerer inndelingen av en forvaltningsenhet. For en arbeidspendler er det helt underordnet om en til og fra arbeid passerer en kommunegrense eller ikke. Dette bør det også tas hensyn til ved fritak for boplikten i saker der landbrukseiendommer drives på forskjellige sider av en kommunegrense.

Så til slutt: Som det framgår av dokumentene, er Venstre med på en del av flertallsmerknadene og vil selvfølgelig stemme for komiteens tilråding.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: St.meld. nr. 19 for 1999-2000, Om norsk landbruk og matproduksjon, og Stortingets behandling av den, viser at det er bred enighet om målene for landbrukspolitikk.

Gjennomføringen av de endringene som er forutsatt som følge av stortingsbehandlingen, må skje i etapper. Den første etappen som gjelder endringer i areallovgivningen, er nådd når vi nå behandler forslagene i Ot.prp. nr. 33 for 2000-2001 om opphevelse av forkjøpsrett, endring i boplikt og heving av arealgrensene i konsesjonsloven og odelsloven. Når disse endringene blir satt ut i livet, er tiden inne for å arbeide ut de øvrige forslagene til endringer i areallovgivningen som ble fremmet i landbruksmeldingen. Sentralt i denne sammenheng er oppnevning av et utvalg som skal vurdere virkningene av odelsloven, generell revisjon av konsesjonsloven og regler knyttet til jordleiesituasjonen.

Forslagene i Ot.prp. nr. 33 har vært sendt på en bred høring. Høringsinstansene har i hovedsak sluttet seg til forslagene.

Proposisjonen inneholder forslag om opphevelse av forkjøpsretten etter konsesjonsloven. I kombinasjon med dette er det foreslått endringer i konsesjonsloven § 8, med sikte på å styrke mulighetene for å nå de mål som er satt i jordloven. Endringene innebærer at konsesjonsavslag kan nyttes som virkemiddel for å innvirke på bruksstrukturen i landbruket. Jeg oppfatter innstillingen fra næringskomiteens flertall slik at konsesjonsavslag etter lovendringen kan nyttes for å innvirke på bruksstrukturen dersom avslaget klart kan gi en bedre samfunnsmessig løsning i tråd med konsesjonslovens formålsbestem-

melse. Dette gir rom for å bruke konsesjonsavslag for å oppnå kostnadsreduksjoner ved sammenslåing av bruk og arealer der dette også ut fra bosettingsmessige hensyn er ønskelig.

Jeg har merket meg at en samlet komite synes å mene at fylkeslandbruksstyrets praksis knyttet til reglene om forkjøpsrett har bidratt til å avfolke bygdene og hindret utviklingen av næringer som drives i kombinasjon med, eller som alternativ til, tradisjonelt landbruk.

– President, jeg føler meg i litt dårlig form – jeg har litt trøbbel med å fortsette. Jeg lurer på om jeg kan få ta en kort pause?

Presidenten: Det er greit. – Då foreslår eg at vi går vidare på talarlista, og at statsråden får kome tilbake.

Olav Gjedrem får ordet til innlegg.

Olav Gjedrem (KrF): Kristeleg Folkeparti støttar forslaget om i hovudsak å heva konsesjonsgrensa for jordbrukseigedomar til 20 dekar. Dette ser me på som ei tilpassing til lovverket, etter den forventninga folk har.

Mange små eigedomar kan ikkje lenger gje eit vesentleg lønsbidrag til familien, unnateke intensiv drift, t.d. veksthusdrift. Derfor meiner me det er rett å gjera desse fritt omsetjelege. Me gjev med dette ein ny reiskap til distriktskommunane for å styrkja busetjing – ein konkurranseføremøn.

Under eit besøk på New Zealand fekk eg sjå små landbrukseigedomar på 15 – 20 dekar som var lagde ut som bustadeigedomar. «Lifestyle properties» kalla dei desse. Desse livsstilseigedomane var eit attraktivt tilbod og ei god ramme for oppvekst og familieliv. Nokre blei tilplanta med oliventre, frukttre, grønsaker eller blomar. Det var stor interesse for desse eigedomane, sjølv om ein ikkje fekk statsstøtte til nokon produksjon. For New Zealand var det òg eit poeng at dei ikkje ville ta den beste jorda til slike bustadeigedomar. Dette vil òg vera eit viktig omsyn å ta for lokalsamfunn, og vera ein prøvestein for lokalsamfunnet si forvaltning av landbrukseigedomar.

Ei viktig side ved endringa i dag er at ei stor gruppe eigedomar under 20 dekar vert naturbruk og ikkje lenger tradisjonell landbrukseigedom. Eg trur òg at desse eigedomane vil tilby ein positiv livsstil som gjev ro, arbeid ute i naturen og gode oppvekst- og samlivsvilkår.

Kristeleg Folkeparti er òg glad for at konsesjonslova § 5 tredje ledd framleis vil gje kommunar tilgang til nullgrense for busetjingskrav. Om lag 70 kommunar nyttar i dag denne tilgangen til å styrkja busetjinga og framtida for sine lokalsamfunn, og å halda eigedommane i hevd. Kristeleg Folkeparti meiner det er positivt og rett å senda signal om styrkt busetjingskrav ved denne ordninga.

Å eiga landbrukseigedomar er eit privilegium, og gjev både rettar og plikter. Styrking av buplikta er både naturleg og ynskjeleg.

Eg konstaterer at departementet vil ta opp dette temaet om nullgrense med kommunane, og eg har tillit til at det vert funne fram til ein fornuftig praksis som er distriktsstyrkjande. Denne nye føremonen for distriktskommu-

nane bør gje desse eit godt verkemiddel for å styrkja busetnaden.

Etter at den offentlege forkjøpsretten til landbrukseigedomar fell bort, vil det vera meir aktuelt å gje konsesjon på vilkår. Dette har etter kvart vorte eit føremålstenleg og sterkt verkemiddel for å oppnå fornuftige arronderingar og ei fornuftig fordeling av jordressursar.

Tilgangen til å avslå konsesjonssøknader er òg føremålstenleg, og gjev tilgang til å finna gode løysingar på busetjingsomsyn og omsynet til ei god forvaltning av jordressursar og natur- og kulturverdiar.

Kristeleg Folkeparti ser òg fram til å få odelslova til revisjon. Då vert det naturleg at bulyst og forvaltningsglede vert viktige omsyn for å få eit styrkt landbruk. Dette omsynet er svært viktig for ei trygg matforsyning og for ei trygg lokalsamfunnsutvikling.

Presidenten: Då får statsråden ordet for å fullføre innlegget.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Takk for det. Jeg ble bare så svimmel at jeg fant ut at det var lurt å ta en pause. Jeg er tung å flytte på hvis jeg ramler.

Presidenten: Det går greit å fortsette no. – Ver så god.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen: Jeg prøvde å si at jeg har merket meg at en samlet komite synes å mene at fylkeslandbruksstyrenes praksis knyttet til reglene om forkjøpsrett har bidratt til å avfolke bygdene og å hindre utviklingen av næringer som drives i kombinasjon med eller som alternativ til tradisjonelt landbruk. Jeg deler ikke denne oppfatningen. Etter min mening har styrene gjort en god og samvittighetsfull jobb. De har nettopp lagt vekt på å foreta en seriøs avveining av eventuelle fremtidige samfunnsgevinster. En helt annen ting er å konkludere med at det i dag, sett i lys av samfunnsutviklingen, ikke lenger er ønskelig å opprettholde virkemidlet.

Basert på Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 for 1999-2000, har Regjeringen fremmet tre ulike forslag til endringer i reglene om boplikt ved erverv av landbrukseieendom. Endringsforslagene er utformet med det for øye å bidra til at eksisterende regler samlet sett kan gi rammer for noe strengere håndheving av reglene om boplikt. Hensynet til bosetting foreslås inntatt i konsesjonslovens formålsbestemmelse, og innholdet i den lovfestede boplikten lovfestes. I den forbindelse foreslo Regjeringen i samsvar med det høringsinstansene gav uttrykk for, at det måtte tas utgangspunkt i at eieren må ha sin reelle bolig på eiendommen. Regjeringen forutsatte videre at dette måtte være tilfelle dersom eieren er registrert i folkeregisteret som bosatt på eiendommen, og samtidig over tid overnatter på eiendommen over 70 pst. av nettene.

Jeg registrerer at et flertall i Stortinget i dag synes å mene at kravet til overnatting bør ligge på samme nivå som kravene i lov om folkeregistrering, dvs. 50 pst, og tar det til etterretning. For det tredje foreslås det i proposisjonen at det ved søknad om fritak for den lovbestemte

boplikten skal legges særlig vekt på hensynet til bosetting. Jeg oppfatter flertallsinnstillingen fra næringskomiteen slik at de ønsker å bygge opp om en strengere praktisering av den lovbestemte boplikten, i samsvar med hovedtyngden av de uttalelsene som er fremmet i høringsrunden. Jeg er glad for dette, men vil samtidig presisere at avveiningen den endrede lovteksten gir anvisning på, må bygges på flere forhold enn rene bosettingshensyn. Dette gjelder hensynet til søkerens tilknytning og livssituasjon samt hensynet til eiendommens størrelse, avkastningsforhold og husforhold. Jeg gjør også oppmerksom på at det i fremtidige enkeltsaker kan knytte seg vanskelige avveininger til om det er påregnelig at det finnes inntektsmuligheter i pendleravstand fra eiendommen.

Proposisjonen inneholder også forslag om at arealgrensene i konsesjonsloven § 5 og i odelsloven § 2 heves. Forslaget er begrunnet i et ønske om å legge til rette for en åpnere omsetning av små landbrukseiendommer med bosettingspotensial. Det bygger på at de fleste av dagens små landbrukseiendommer har hatt en synkende betydning som arbeidsplass for næringsutøveren. For disse små enhetene er det funksjonen som boplass som er av størst samfunnsmessig og privat betydning. I samsvar med stortingsbehandlingen av landbruksmeldingen foreslås arealgrensen for konsesjonsfrie erverv av bebygd eiendom satt ved 20 dekar totalareal. Arealgrensen for odlingsjord foreslås hevet fra 10 dekar jordbruksareal til 20 dekar jordbruksareal.

Jeg vil ellers peke på at endringen av konsesjonsgrensen får betydning for alle typer bebygd eiendom, ikke bare landbrukseiendom. Dette går lenger enn forslagene i St.meld. nr. 19. Arealgrensen i dagens lov gjelder imidlertid også erverv av eiendom som ikke er landbrukseiendom, og det er naturlig å holde fast ved denne ordningen også i forbindelse med en heving av arealgrensen. Utvidelsen bygger på Næringslovutvalgets forslag om å heve arealgrensen ved erverv av eiendom til bolig- eller næringsformål. Næringslovutvalget fremmet dette forslaget i 1995, og det ble sendt på en bred høring samme året. I utvalgets forslag ble konsesjonsfriheten koblet til plan- og bygningsloven. Løsningene i odelstingsproposisjonen er utformet i samsvar med dette og i samsvar med høringsinstansenes innspill til utvalgets forslag.

Reglene om ikrafttredelse og overgangsordninger er utformet slik at endringene kan gis virkning så raskt som mulig. Opphevelse av forkjøpsretten vil skje straks loven sanksjoneres. Opphevelsen får også betydning for saker som er til behandling ved ikrafttredelsen.

De øvrige endringene foreslås endret når Kongen bestemmer det – og det legges opp til bestemmelser så raskt som mulig. I det videre arbeidet tar jeg sikte på at endringene i boplikten kan tre i kraft forholdsvis raskt. Endringene i arealgrensene vil imidlertid kreve en del etterarbeid, bl.a. ved oppfølging av de noe over 70 kommunene som i dag har innført konsesjonsgrense null. På dette punktet er det også viktig for å unngå unødig spekulasjon i fast eiendom at kommunene er forberedt på sitt nye handlingsrom knyttet til mulighetene for å sikre bosetting.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Ivar Kristiansen (H): Jeg vil først ta opp de forslagene som Høyre har fremmet, og som er referert i innstillingen.

Det er selvfølgelig all grunn til å glede seg over de små steg man kommer fremover i riktig retning, selv om Høyre gjerne skulle ha sett at vi kunne ha gått atskillig friskere opp og fram i disse spørsmålene. Det er positivt at man er et steg videre på veien med hensyn til å øke arealgrensen, og det er positivt at man gjør forsøk på delvis å oppheve forkjøpsretten.

Men jeg tror at når man bruker mange honnørord om «å bevare grunntrekkene i bosettingen», og når man ønsker å unngå oppdeling av eiendomsstrukturen på landsbygda, bør noen i denne salen stikke fingeren i jorda, noen bør se hva som er virkelighetsbildet. Bygde-Norge avfolkes, og antallet spredte eiendommer er ikke blitt færre. I mitt hjemfylke, Nordland, har vi i dag ca. 3 500 såkalte aktive bønder, med bruk fra 5 dekar og oppover. Disse bøndenes antall eiendommer er 17 000, et nivå som er det samme som for 50 år siden. Da må man ikke her stå fram og erklære seg som tilhenger av robust eierskap, når det ikke finnes et eneste incitament for å sørge for at det blir fremmet en politikk som gir bonden mulighet til å være eier av eget bruk. I dag ser vi at opp til 70 pst. av de aktive bøndene er nødt til å leie seg jord, som et tillegg til den de eier selv.

Sønner og døtre – som selvfølgelig ikke får lov til å kjøpe seg verken en fradelt gård eller grunn – blir nærmest bedt om å investere kapitalen sin i byen, og det gjør de gladelig. Her kan de kjøpe 100 m² for 1 mill. kr – 3 mill. kr – uten at engasjementet for å gjøre noe med det er så veldig stort. De samme sønner og døtre får anledning til å sitte i byen og være utleiende til de bøndene som vi helst skulle ha sett i større grad kunne ha fått lov til å bli eiere av egen gård og grunn.

Det er min henstilling til statsråden – når han kommer seg, og det håper jeg at han gjør svært kjapt. Jeg skjønner godt at han har mange store og tunge oppgaver, som i disse dager ligger på hans skuldre.

Når det gjelder neste steg i hans reformarbeid, vil jeg ønske ham lykke til med å ta fatt på opphevingen av den offentlige prisfastsettingen, for det er den veien man er nødt til å gå videre, hvis man ikke fortsatt skal rendyrke en politikk som sørger for å ha det reneste lavprisstempel på Bygde-Norge. Det har ikke satt fart på Bygde-Norge, det har ført til at man blir bedt om å investere kapitalen sin og interessen sin i byen. Dette er en politikk som Høyre ønsker å snu på. Det trenger vi styrke for å få oppslutning om. I alle fall bør statsråden nå ta et initiativ til å ta noen steg videre i riktig retning.

Presidenten: Representanten Ivar Kristiansen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Torbjørn Andersen (Frp): Innholdet i odels- og konsesjonslovgivningen vedrørende personlig boplikt,

(Torbjørn Andersen)

driveplikt, prisreguleringer og statlig forkjøpsrett burde vært avskaffet for lengst her i Norge, som i de fleste andre land.

Odels- og konsesjonslovgivningen representerer en reguleringspolitikk bare for dem som ennå ikke har sett strukturproblemene i norsk landbruks- og distriktspolitikk. Slipp omsetningen fri, og la landbrukseiendommene bli solgt friest mulig! Markedet må få avgjøre distriktsstrukturen i jordbruket fremover, fremfor lovverk, politikere, byråkrater og subsidier.

Dagens gjennomregulerte landbruks- og distriktspolitikk er på avveie. Den gir enorme systemkostnader og liten eller ingen verdiskaping. Offentlig styring av selvstendige bønder er etter mitt syn uhørt i dagens moderne Norge. Dagens mislykkede, gjennomregulerte landbrukspolitikk må erstattes med generelle rammevilkår for jordbruket og bruk av markeds- og prismekanismer, fremfor statlige reguleringer og subsidier. I lengden har vi lite eller intet å vinne på å detaljregulere jordbruket og Bygde-Norge gjennom lovgivning og byråkrati. Det som har skjedd de siste 25 årene, beviser nettopp dette. Landbruket går sakte, men sikkert nedennom og hjem, og flyttestrømmen fra distriktene inn til byene er større enn noen gang.

Bygdene må åpnes for folk utenfra, uten de store lovhindrene som vi har i dag. Kreative bønder må få slippe til. I dag utestenges disse på grunn av lovverket. Derfor må Distrikts-Norges største hemske, odels- og konsesjonsloven, lempes på – ja, spør en meg, bør de helst oppheves.

Enhver eiendom i dette landet bør omsettes fritt, uten statlig innblanding, og til den pris som noen er villig til å betale. Enhver privat eiendom bør kunne benyttes til det formålet eieren selv mener er det beste, uten statlig pålegg om bo- eller driveplikt eller annet.

Helt til slutt vil jeg si at selv om landbrukspolitikken er en vesentlig pilar i distriktspolitikk, er det likevel slik at uendret folketall og bosettingsmønster på bygdene i seg selv ikke er noe mål. Men skal vi lykkes bedre i å oppnå dette målet, må et slikt lovverk som odels- og konsesjonslovgivningen i Norge lempes sterkt på og aller helst fjernes fullstendig.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 1. (Votering, sjå nedanfor)

Etter at det var ringt til votering i fem minutt, sa **presidenten:** Odelstinget skal votere i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ivar Kristiansen på vegner av Høgre, Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen
- forslaga nr. 2 – 4, frå Ivar Kristiansen på vegner av Høgre

- forslag nr. 5, frå Øystein Hedstrøm på vegner av Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen
- Forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en uavhengig undersøkelse av bopliktens faktiske betydning for bosettingen og annen aktivitet og utvikling i distriktene.»

Forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Før vi går til votering over lovteksten, vil presidenten la votere over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen, som gjeld oppheving av konsesjonslova.

Forslaget lyder:

«Vedtak til lov

om opphevelse av lov av 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon og om forkjøpsrett for det offentlige ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven)

I

Lov av 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon og om forkjøpsrett for det offentlige ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven), oppheves.

II

Denne lov trer i kraft straks.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen vart med 62 mot 11 røyster ikkje vedteke. (Voteringsutskrift kl. 13.01.30)

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringer i konsesjonsloven og odelsloven m.v. (opphevelse av forkjøpsrett og heving av arealgrensar)

I

I lov 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon og om forkjøpsrett for det offentlige ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 31. mai 1974 nr. 19 om *konsesjon ved* erverv av fast eiendom (konsesjonsloven).

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 2, frå Høgre, til § 1 nr. 4. Forslaget lyder:

«I konsesjonsloven gjøres følgende endringer:

§ 1 nr. 4 skal lyde:

4. at flest mulig gis adgang til å skaffe seg fast eiendom.»

Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen har varsla at dei støttar forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre vart med 55 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.02.19)

Vidare var tilrådd:

§ 1 ny nr. 5 skal lyde:
hensynet til bosettingen.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 55 mot 19 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.02.44)

Vidare var tilrådd:

§ 2 skal lyde:

§ 2 (*virkemidler*).

Med de unntak som følger av denne lov, kan fast eiendom ikke erverves uten tillatelse av Kongen (*konsesjon*). *Kongens myndighet kan overlates til kommunen.*

Loven omfatter ikke erverv som er konsesjonspliktige etter:

1. lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster,
2. lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. kapittel I eller II,
3. lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforkomster.

Loven omfatter ikke erverv av fast eiendom som nyttes til annet enn landbruksformål, dersom ervervet skjer ved overtakelse av aktiva eller eierandeler i en virksomhet, og denne overtakelsen er underlagt meldepliktsbestemmelsene i lov om erverv av næringsvirksomhet.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra *konsesjonsplikten utover* det som følger av §§ 5 og 6. Når særlige hensyn foreligger, kan Kongen også i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra *konsesjonsplikt*.

§ 3 skal lyde:

§ 3 (*særlige rettigheter som omfattes av loven*).

Denne lovs regler om *konsesjon gjelder* også stiftelse og overdragelse av leierett og annen liknende bruksrett over fast eiendom med mindre retten er stiftet for en tid av høyst 10 år, uten adgang for brukeren til å kreve kontraktstiden forlenget ut over dette tidsrom. *Reglene gjelder* også for utbyggingskontrakter av enhver art, herunder avtaler om fortrinnsrett til å foreta utbygging og for andre rettigheter over fast eiendom som innebærer at eierens adgang til å rå over eiendommen eller til å få det økonomiske utbytte av den blir vesentlig innskrenket. Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om hvilke rettigheter som medfører konsesjonsplikt etter dette ledd.

Fast eiendom kan ikke tas til brukelig pant for lengre tid enn 3 år uten konsesjon.

I strøk som i reguleringsplan etter plan- og bygningsloven er avsatt til fornyelsesområde (§ 25 nr. 8) gjelder *loven stiftelse* og overdragelse av slike retter som nevnt i første ledd første punktum, uansett for hvor lang tid retten er stiftet.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 5 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. bebygd eiendom, forutsatt at *eiendommen* ikke er større enn 20 dekar. At disse forutsetningene for konsesjonsfrihet foreligger anses i alminnelighet godtgjort når dette bekreftes av kommunen. *I områder som er regulert i reguleringsplan, er konsesjonsfriheten betinget av at erververen ikke foretar bruksendring i strid med planen. Det samme gjelder hvor eiendommen i kommuneplanens arealdel er lagt ut til landbruks-, natur- og friluftsområder. Ved erverv av eiendom med jordbruksareal er konsesjonsfriheten betinget av at arealet holdes i hevd, jf. jordloven § 8.*

Presidenten: Til første punktum ligg det føre eit avvikande forslag, forslag nr. 2, frå Høgre:

«§ 5 første ledd nr. 2 første punktum skal lyde:

2. bebygd eiendom, forutsatt at eiendommen ikke er større enn 50 dekar.»

Det blir votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen til første punktum og forslaget frå Høgre.

Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen støttar forslaget frå Høgre subsidiært.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen til første punktum og forslaget frå Høgre vart tilrådinga frå komiteen vedteken med 55 mot 19 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.03.30)

Presidenten: Dei andre punktuma under § 5 første ledd nr. 2 blir tekne opp til votering.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 6 første ledd nr. 1 annet punktum skal lyde:

Når det gjelder jord- og skogbrukseiendommer *over 20 dekar*, er konsesjonsfriheten betinget av at erververen bosetter seg på eiendommen innen ett år og selv bebod og driver den i minst 5 år.

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 2, frå Høgre:

«§ 6 første ledd nr. 1 annet punktum skal lyde:

Når det gjelder jord- og skogeiendommer over 50 dekar, er konsesjonsfriheten betinget av at erververen bosetter seg på eiendommen eller i kommunen innen et år og selv driver eiendommen i minst 5 år.»

Det blir votert alternativt mellom innstillinga frå komiteen og forslaget frå Høgre.

Også her støttar Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Høgre vart tilrådinga frå komiteen vedteken med 55 mot 19 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.04.14)

Vidare var tilrådd:

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a (bopliktens innhold)

Erverver som etter § 6 første ledd nr. 1 har boplikt på en eiendom, skal ta eiendommen som sin reelle bolig. En eiendom er tatt som reell bolig hvis eieren er registrert bosatt på eiendommen etter regler fastsatt i eller i medhold av lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering.

En eier som over tid overnatter på eiendommen minst 50 prosent av nettene, men som ikke oppfyller vilkåret om registrering i folkeregisteret, jf. første ledd, fordi eierens øvrige husstand er bosatt et annet sted, må gi kommunen melding om hvordan bosettingsforholdet vil bli ordnet. Meldingen må sendes skriftlig innen utløpet av ett år. Departementet avgjør om boplikten kan anses oppfylt på den måten eieren har gjort rede for.

§ 8 skal lyde:

§ 8 (særlige forhold for landbrukseiendommer).

Ved avgjørelsen av søknad om tillatelse til erverv av eiendom som skal nyttes til landbruksformål skal det særlig tas hensyn til *formålet med jordloven, jf. jordloven § 1, og til:*

1. om erververen anses skikket til å drive eiendommen
2. om erververen vil ta fast bopel på eiendommen for selv å drive den.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen har varsla at dei går imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 55 mot 19 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.04.45)

Vidare var tilrådd:

Kapittel 5 oppheves.

§ 19 første ledd skal lyde:

Søknad om konsesjon etter denne lov skal sendes til ordføreren i den kommune der eiendommen ligger. Søknaden skal gi opplysning om erververen og den eiendom det gjelder og om formålet med og alle vilkår for ervervet. Gjelder det arv, gave eller gavesalg, skal eiendommens eller rettighetens verdi oppgis. Avskrift av hjemmelsdokument (skjøte), kontrakt og takst skal vedlegges hvis slike dokumenter foreligger. Det må gjøres rede for forhold som kan ha betydning for spørsmålet om *konsesjon*. *Eier* og bruker må finne seg i at det blir holdt synfaring, oppmåling, kartlegging og bonitering av eiendom og bebyggelse.

§ 20 tredje ledd skal lyde:

Dersom tidsgrensen for tvangsbruk etter § 3 annet ledd overskrides, *eller erververen foretar bruksendring i strid med plan eller unnlater å holde jordbruksarealet i hevd i henhold til § 5 første ledd nr. 2*, eller erverver som nevnt i § 6 første ledd nr. 1 eller 2 ikke overholder bo- og driveplikten, eller erverver som nevnt i § 6 første ledd nr. 5 ikke overholder fristen for videre salg, kan Kongen sette en frist for erververen til å søke konsesjon.

§ 21 skal lyde:

§ 21. (saksbehandlingsorganer).

Kommunen gir uttalelse om *konsesjonsspørsmålet og sender deretter* saken videre til fylkesmannen.

I uttalelsen bør det tas stilling til om det skal settes særskilte vilkår for konsesjon.

Kongen kan gi nærmere forskrifter som supplerer saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og loven her, derunder om at den ordinære saksgang skal fravikes for visse typer saker og om intern arbeidsdeling i fylkeslandbruksstyret slik at styret kan overlate til administrasjonen å gi uttalelse eller ta avgjerd på vegne av styret i nærmere bestemte saker.

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Kommunen og fylkesmannen skal føre kontroll med at vilkår som er satt for *konsesjon* blir overholdt.

§ 25 siste punktum oppheves.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

Ein eigedom blir rekna som odlingsjord når anten jordbruksarealet er minst 20 dekar, eller det høyrer til så

mykje anna areal, rettar og lunnende at den produksjonsmessige verdi tilsvargar minst 20 dekar jordbruksareal.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

§ 27 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

Buplikta etter fyrste og andre stykket vert oppfylt ved at eigaren tar eigedomen i bruk som sin reelle bustad. Ein eigedom er tatt i bruk som reell bustad dersom eigaren er registrert busett på eigedomen etter reglar fastsett i eller i medhald av lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering.

Ein eigar som over tid overnattar på eigedomen minst 50 prosent av nettene, men som ikkje oppfyller vilkåret om registrering i folkeregisteret, jf. tredje ledd, avdi husstanden til eigaren er busett ein annan stad, må gi kommunen melding om korleis busettingstilhøvet vil bli ordna. Meldinga må vera skriftleg og sendast innan eitt år. Departementet avgjer om buplikta kan oppfyllast på den måten eigaren har gjort greie for.

§ 27 nåværende tredje ledd blir nytt femte ledd.

§ 27 a annet ledd skal lyde:

Ved avgjerd av søknad om fritak frå buplikta skal det leggjast særleg vekt på ønsket om å styrkje eller oppretthalde busetjinga i området der eigedomen ligg, på kor nær tilknytning søkjaren har til eigedomen og på søkjaren sin livssituasjon. Vidare skal det mellom anna takast omsyn til bruksstorleiken, avkastningsevna og hustilhøva på eigedomen.

§ 27 a fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

Presidenten: Her ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 4, frå Høgre:

«I lov om odelsretten og åsetesretten gjøres følgende endringer:

§ 27 skal lyde:

Den som tek over eigedom ved odelsløyising har plikt til å busetje seg på eigedomen eller i kommunen og bu der og drive eigedomen i 10 år.

Den som elles tek over eigedom som han har odelsrett til har plikt til å busetje seg på eigedomen eller i kommunen innan 1 år og bu der og drive eigedomen i 5 år.

Den som eig fleire landbrukseigedomar som har vorte drivne saman dei siste 5 åra oppfyller buplikta ved å bu på ein av eigedomane.

Buplikt gjeld likevel ikkje om den som tek over eigedomen er i slekt med siste eigaren i rett opp- og nedstigande line.

§ 27 a skal lyde:

Departementet kan etter søknad gi fritak frå bu- og driveplikta etter § 27 anten heilt ut eller for ei viss tid.

Ved avgjerd om søknad om fritak for buplikta skal det leggjast særleg vekt på kor nær tilknytning søkjaren

har til eigedomen og søkjaren sin livssituasjon. Vidare skal det mellom anna takast omsyn til bruksstorleiken, avkastningsevna og hustilhøva på eigedomen og på om søkjaren har eigedom i kommunen frå før. Det skal dessutan takast omsyn til om eigdommen vert eigd i sameige.

Ved avgjerd av søknad om fritak frå driveplikta skal det takast omsyn til om det i området der eigedomen ligg er bruk for jordbruksarealet som tilleggsareal. Det må òg takast omsyn til kor viktig det er å halde det aktuelle jordbruksarealet i hevd.

Når det i samband med odelsløyising eller offentleg skifte blir søkt om fritak frå kravet om bu- og driveplikt skal retten utsetje den endelege avgjerda i saka til unntaksspørsmålet er avgjort.»

Det blir votert alternativt mellom innstillinga frå komiteen og forslaget frå Høgre.

Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen støttar forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Høgre vart tilrådinga frå komiteen vedteken med 55 mot 19 røyster.

Voteringsutskrift kl. 13.05.47)

Vidare var tilrådd:

III

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) gjøres følgende endringer:

§ 6 første ledd tredje punktum skal lyde:

Er det ikkje råd å få eigedom ved friviljug kjøp, kan retten til oreigning etter kap. VI i denne lova nyttast.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 3, frå Høgre, til § 12 nytt tredje ledd. Forslaget lyder:

«Jordloven § 12 nytt tredje ledd skal lyde:

Samtykke til deling skal i regelen givast der søknaden gjeld eigedomen sine bygningar med tomt inntil 5 dekar dersom det ligg føre avtale om sal av restarealet i samsvar med føremålet i § 1.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd osv.»

Framstegspartiet og representanten Terje Knudsen har varsla at dei støttar forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre vart med 55 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.06.27)

Vidare var tilrådd:

§ 13 første ledd skal lyde:

Dersom ein ikkje kan nå dei mål som er nemnde i § 1 ved friviljug *kjøp, kan* departementet gjera vedtak om origning av areal og rettar som tillegg til eksisterande jord- og skogbrukseigedom.

IV

Endringene i lov 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon og om forkjøpsrett for det offentlige ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) §§ 2, 3 og 8, kapittel 5, §§ 21, 24 og 25, samt i lovens tittel og i lov 12. mai 1995 nr. 23, om jord (jordlova), trer i kraft straks.

Loven gjelder for øvrig fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelser skal gjelde fra ulik tid.

V

Overgangsbestemmelser

Endringene i odelsloven § 2 får ikke virkning for forhold der det etter tidligere regler er oppstått anledning til å bruke odels- eller åsetesrett før endringen her tar til å gjelde.

Eksisterende bo- og driveplikt, jf. odelsloven § 27 eller konsesjonsloven § 6 første ledd nr. 1, endres tilsvarende de nye reglene for eiere av eiendommer under de nye arealgrensene selv om eiendommen er overtatt før lovendringene.

Endringen i konsesjonsloven § 5 første ledd nr. 2 skal gjelde konsesjonssaker som ikke er endelig avgjort på det tidspunktet endringen av bestemmelsen trer i kraft. Vedtaket er endelig dersom klage ikke er mottatt innen klagefristens utløp, eller hvor klageadgangen, jf. forvaltningsloven § 28, er brukt og forvaltningen har fattet avgjørelse i klagesaken.

Der forkjøp er nyttet før ikrafttredelse av endringen i konsesjonsloven § 2 og vedtaket om bruk av forkjøpsrett er endelig, skal konsesjonsloven §§ 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18 fortsatt gjelde ved gjennomføring av vedtaket. Vedtak om bruk av forkjøpsrett er endelig dersom klage ikke er mottatt innen klagefristens utløp, eller dersom klageadgangen, jf. forvaltningsloven § 28, er brukt og forvaltningen har fattet avgjørelse i klagesaken.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 2

Referat

- (78) Forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Øyvind Vaksdal om lov om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatte-loven). (Interkommunale selskaper som opptrer i konkurranse med kommersielle aktører skal anses å ha erverv som formål) (Dokument nr. 8:81 (2000-2001))
Samr.: Blir sendt finanskomiteen.
- (79) Forslag fra stortingsrepresentantene Per-Kristian Foss, Jørn L. Stang, Kristin Krohn Devold og Oddvard Nilsen om lov om endringer i vegtrafikklov 18. juni 1965 nr. 4. (Gjeninnføring av 0,5 promillegrense) (Dokument nr. 8:77 (2000-2001))
Samr.: Blir sendt justiskomiteen.
- (80) Forslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim, Gunnar Kvasheim, Odd Einar Dørum og Leif Helge Kongshaug om lov om tidsbegrenset gyldighet for forskrifter – «solnedgangslov» (Dokument nr. 8:76 (2000-2001))
Samr.: Blir sendt kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Møtet slutt kl. 13.10.
